

**ПЕДАГОГ КАДРЛАРДЫҢ БІЛІКТІЛІГІН АРТТЫРУ КУРСТАРЫНЫҢ
БІЛІМ БЕРУ БАҒДАРЛАМАСЫ**

**«Болашақ педагогтерді даярлау бағдарламаларында инклюзивті білім берудің
негізгі аспектілерін іске асыру»**

барлық білім беру ұйымдарының педагогтері үшін

BR21882231 «Қазақстанның орта білім беру жүйесінде
инклюзивтілік пен қолжетімділікті қамтамасыз етудің
тұжырымдамалық моделі»

Астана, 2025

МАЗМҰНЫ

1. Жалпы ережелер.....	3
2. Глоссарий.....	4
3. Бағдарлама тақырыбы	5
4. Бағдарламаның мақсаты, міндеттері және күтілетін нәтижелері	7
5. Бағдарламаның құрылымы мен мазмұны	8
6. Оқу процесін ұйымдастыру	9
7. Бағдарламаны оқу-әдістемелік қамтамасыз ету	9
8. Оқу нәтижелерін бағалау	10
9. Курстан кейінгі қолдау	11
10. Негізгі және қосымша әдебиеттер тізімі	12

1. Жалпы ережелер

Қазақстанда, әлемнің көптеген елдері сияқты, инклюзивті білім беру – білім беру жүйесін дамытудың маңызды бағыттарының бірі болып табылады. Себебі дамыған халықаралық қауымдастықта инклюзивті білім беру – әрбір адамның ешқандай кемсітусіз білім алуға құқығын іске асырудың құралы ретінде танылған. Қазіргі таңда бүкіл әлемде елдердің табыстылығы мен бәсекеге қабілеттілігі әрбір азаматтың адами әлеуетін мейлінше толық іске асыру қабілетіне байланысты екені жалпыға ортақ мойындалған факт болып отыр.

Бағдарламаның бағытын таңдау – баршаға өмір бойы білім алу мүмкіндігін қамтамасыз ете отырып, жан-жақты әрі әділетті сапалы білім беруді көздейтін Тұрақты даму мақсаттарының 4-мақсатына қол жеткізу жолында мемлекеттің стратегиялық міндеттерін іске асыру қажеттілігімен айқындалады. БҰҰ-ның «Білім беруді мониторингілеу жөніндегі 2020 жылғы жаһандық баяндамасында: инклюзия және білім беру» 2030 жылға дейінгі ТДМ 4 аясындағы негізгі мақсаттар атап көрсетілген, олардың ішінде ең маңыздыларының бірі – «білім алуға тең қолжетімділікті қамтамасыз ету» міндеті [1].

2023 жылғы 1 қыркүйектегі Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың Қазақстан халқына жолдауы – «Әділетті Қазақстанның экономикалық бағдары» құжатында табысты ұлт қалыптастырудың маңызды факторы ретінде орта білім берудің сапасына ерекше назар аударылды: «... Сапалы орта білім алу – әрбір баланың мызғымас құқығы. Мұндағы ең түйінді сөз – «сапа». Сондықтан білім сапасын жақсарту және мұғалімдердің біліктілігін арттыру ауадай қажет».

Осылайша, алдағы уақытқа арналған мемлекеттің негізгі стратегиялары инклюзивті білім беруді дамытуға бағытталған нормативтік-құқықтық база арқылы өз көрінісін тапты. Демек, білім беру жүйесі барлық білім алушылардың қажеттіліктерін қанағаттандыруы тиіс, әрбір адам өз құқықтарын біліп, оқып-үйреніп, дамуға мүмкіндігі болуы қажет. Бұл – мемлекеттің, үкіметтің міндеті: білім алуда әртүрлі ерекше қажеттіліктері бар балалар топтарына бағытталған дәйекті білім беру саясатын қамтамасыз ету.

Инклюзивті саясат негізінде еліміздегі барлық білім беру ұйымдарында инклюзивті тәжірибе мен инклюзивті мәдениетті дамыту қажет. Ерекше білім беруді қажет ететін балаларды жалпы білім беру үдерісіне тиімді түрде қосу – инклюзивті саясаттың негізгі қағидаттарын терең түсініп, оны сақтамайынша мүмкін емес.

Осыған байланысты педагогтердің біліктілігін арттыру жүйесіне педагогтердің кәсіби дамуы бағдарламаларын сапалы жаңарту бойынша жаңа міндеттер жүктеліп отыр. Бұл Қазақстандағы педагог кадрлардың біліктілігін арттыру жүйесінің қызметкерлері мен педагогикалық жоғары оқу орындарының профессор-оқытушылар құрамынан жоғары кәсібилікті талап етеді.

2. Глоссарий

Инклюзивті білім беру – ерекше білім беру қажеттіліктері мен жеке-дара мүмкіндіктерін ескере отырып, барлық білім алушылар үшін білім алуға тең қолжетімділікті қамтамасыз ететін процесс.

Арнайы білім беру – мүмкіндігі шектеулі балаларға арнайы жағдайлар жасай отырып берілетін білім.

Инклюзивті саясат – барлық мектеп жоспарларында инклюзивті білім беру принциптерінің болуы қажет. Барлық қағидаттар мектепті инклюзивті білім беру ортасын құру бағытында реформалаудың нақты стратегияларын қамтуы тиіс.

Инклюзивті тәжірибе – сабаққа енгізу кезінде білім алушылардың қажеттіліктерінің әртүрлілігі ескерілетін тәжірибе. Мектеп қызметкерлері тек материалдық емес, қосымша ресурстарды іздеуге белсенді қызығушылық танытады.

Инклюзивті мәдениет – барлық қатысушылардың дамуын ынталандыратын қауіпсіз, толерантты қоғамдастық құруға ықпал ететін мәдениет; әрбір адамның құндылығы ортақ жетістіктердің негізі болып табылатын қауымдастық.

Орта білім – азаматтардың Қазақстан Республикасының Конституциясымен кепілдік берілген, білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарына сәйкес бастауыш, негізгі орта және жалпы орта білім берудің жалпы білім беретін оқу бағдарламаларын меңгеруі нәтижесінде алатын білімі.

Орта білім беру ұйымы – мектепке дейінгі тәрбие беру мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білімнің жалпы білім беретін оқу бағдарламаларын, мамандандырылған жалпы білім беретін және арнайы оқу бағдарламаларын іске асыратын білім беру ұйымы.

Жалпы білім беретін мектеп – білім алушылар мен тәрбиеленушілерге мектепке дейінгі тәрбие беру мен оқыту бағдарламаларын, бастауыш, негізгі орта және жалпы орта білімнің жалпы білім беретін оқу бағдарламаларын, арнаулы оқу мен жеке дамыту бағдарламаларын, сондай-ақ қосымша білімнің білім беру бағдарламаларын іске асыратын білім беру ұйымы.

Педагог – педагогтік немесе тиісті бейіні бойынша өзге де кәсіптік білімі бар және білім алушыларды және (немесе) тәрбиеленушілерді оқыту және тәрбиелеу, білім беру қызметін әдістемелік қолдау немесе ұйымдастыру бойынша педагогтің кәсіптік қызметін жүзеге асыратын адам.

Ерекше білім беруді қажет ететін адамдар (балалар) – тиісті деңгейде білім алу және қосымша білім алу үшін арнаулы жағдайларға тұрақты немесе уақытша қажеттілік көріп жүрген адамдар (балалар).

Ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалау – білім алу үшін қажетті арнаулы жағдайларды айқындау.

Білім алу үшін арнаулы жағдайлар – ерекше білім беруді қажет ететін адамдардың (балалардың), сондай-ақ мүмкіндігі шектеулі балалардың оларсыз білім беру бағдарламаларын меңгеруі мүмкін болмайтын, оқу, сондай-ақ арнаулы, жеке дамыту мен түзеу-дамыту бағдарламаларын және оқыту әдістерін, техникалық, оқу және өзге де құралдарды, тыныс-тіршілік ортасын, психологиялық-педагогикалық

қолдап отыруды, медициналық, әлеуметтік және өзге де көрсетілетін қызметтерді қамтитын жағдайлар.

Психологиялық-педагогикалық қолдау – білім беру ұйымдарында іске асырылатын, процесінде білім алушыларды, оның ішінде ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалау негізінде ерекше білім беруді қажет ететін адамдарды (балаларды) ойдағыдай оқыту және дамыту үшін әлеуметтік және психологиялық-педагогикалық жағдайлар жасалатын жүйелі-ұйымдастырылған қызмет.

Психологиялық-педагогикалық қолдау қызметі – ерекше білім беруді қажет ететін оқушыларды психологиялық-педагогикалық қолдауды жүзеге асыратын қызмет. Қызмет мектеп басшысының бұйрығымен бекітіледі және оның құрамына: мектеп директоры, директордың оқу-тәрбие ісі жөніндегі орынбасары, логопед-мұғалім, педагог-психолог, дефектолог-мұғалім, әлеуметтік педагог, ЕДШ нұсқаушысы, сондай-ақ қажетіне қарай басқа да мамандар мен педагогтер кіреді.

Оқу жоспары – тиісті білім беру деңгейінде білім алушылардың оқу сабақтарының, оқу пәндерінің және (немесе) модульдердің, кәсіптік практиканың, өзге де оқу қызметі түрлерінің тізбесін, реттілігін, көлемін (еңбекті қажетсінуін) және бақылау нысандарын регламенттейтін құжат.

Жеке оқу жоспары – білім алушы үшін психологиялық-педагогикалық қолдау қызметінің тәрбиешісі және/немесе мамандары оның жеке мүмкіндіктері мен қажеттіліктерін ескере отырып, үлгілік оқу жоспары негізінде жасаған оқу жоспары.

Оқу бағдарламасы – әрбір оқу сабағы, әрбір оқу пәні және (немесе) модуль бойынша меңгерілуге тиіс білімнің, машықтың, дағды мен біліктіліктің мазмұны мен көлемін айқындайтын бағдарлама.

Жеке оқу бағдарламасы – психологиялық-педагогикалық қолдау қызметінің тәрбиешісі және/немесе мамандары оның жеке мүмкіндіктері мен қажеттіліктерін ескере отырып, үлгілік оқу бағдарламасының негізінде құрастырған оқу бағдарламасы.

3. Бағдарлама тақырыбы

Педагогтер мен колледждердің профессор-оқытушылар құрамы үшін «Болашақ педагогтерді даярлау бағдарламаларында инклюзивті білім берудің негізгі аспектілерін іске асыру» біліктілікті арттыру курстарының білім беру бағдарламасының еліміздің білім беру жүйесінде баламасы жоқ. Бағдарламаның жаңалығы мынада: педагогикалық жоғары оқу орындары мен колледждердің оқытушылары үшін тұңғыш рет бағдарлама ұсынылатын болады, оның мазмұны мемлекеттің инклюзивті саясатын іске асыру бойынша олардың кәсіби құзыреттерін жетілдіруге бағытталған. Бағдарламаның айырмашылығы инклюзия философиясын да, инклюзивті білім беруді нормативтік құқықтық қамтамасыз етуді де, сондай-ақ білім алушылардың әртүрлі білім беру қажеттіліктерін ескере отырып, еліміздің педагогтерінің инклюзивті практиканы енгізу мәселелерін қамтитын кешенді, дәйекті-логикалық мазмұн болып табылады. Цифрлық контентті қамтитын заманауи оқу-әдістемелік материалдардың жиынтығы еліміздің педагогикалық жоғары оқу

орындарының профессор-оқытушылар құрамы үшін өзекті ақпараттық кешен болып табылады.

Бағдарламада инклюзивті білім беруді дамытудың негізгі аспектілері, халықаралық ұйымдардың іргелі құжаттары негізіндегі озық әлемдік үрдістер, ерекше білім беруді қажет ететін балалармен жұмыс істеудің заманауи тәсілдері мен инновациялық технологиялары, оқытудың әмбебап дизайн технологияларын ерекше қажеттіліктері бар балалар үшін әртүрлі әдістер, құралдар мен мүмкіндіктер ретінде қолдану және басқалар көрсетілген.

Бағдарламаның тақырыбы 3 модульге кіретін 14 тақырыпты қамтиды.

1-модуль. Инклюзивті мәдениетті қалыптастыру

1-тақырып. Инклюзия философиясы: инклюзивті білім беруден инклюзивті қоғамға дейін

2-тақырып. Инклюзивті мәдениет ұғымы және оны қалыптастыруға әсер ететін факторлар

3-тақырып. Мектеп мәдениетінің негізі ретіндегі педагогтің инклюзивті құзыреттілігі

2-модуль. Инклюзивті саясатты дамыту

4-тақырып. Балалардың сапалы білім алу құқығын қамтамасыз ету саласындағы халықаралық құжаттар

5-тақырып. Қазақстандағы инклюзивті білім беруді нормативтік-құқықтық қамтамасыз ету

6-тақырып. Қазақстанның инклюзивті саясатын барлық деңгейдегі білім беру ұйымдарында жүзеге асыру

3-модуль. Инклюзивті тәжірибені енгізу

7-тақырып. Білім алушылардың ерекше білім беру қажеттіліктерінің жіктемесі

8-тақырып. Мектептегі білім алушыларға психологиялық-педагогикалық қолдау: ұйымдастыру және мазмұны

9-тақырып. Білім беру бағдарламаларын саралау және жекелеу қағидаттарына сәйкес бейімдеу

10-тақырып. Оқытудың әмбебап дизайны: икемділік пен қолжетімділік

11-тақырып. Білім алушыларды психологиялық-педагогикалық қолдау үдерісінде мектеп пен отбасының ынтымақтастығы

12-тақырып. Білім беру ұйымдарында қолжетімділік пен инклюзивтілікті мониторингілеу. Инклюзивті білім беру индикаторлары

13-тақырып. Білім беру ұйымындағы тиімді менеджмент

14-тақырып. Инклюзивті білім беру жағдайындағы цифрлық оқыту технологиялары

4. Бағдарламаның мақсаты, міндеттері және күтілетін нәтижелері

Бағдарламаның мақсаты – елдің білім беру ұйымдарына педагог кадрларды даярлау барысында инклюзивті мемлекеттік саясатты іске асыруға бағытталған педагогикалық жоғары оқу орындарының профессор-оқытушылар құрамының кәсіби құзыреттерін жетілдіру.

Бағдарламаның міндеттері:

1) білім беру ұйымдарында инклюзивті мәдениетті қалыптастыру мәселелері бойынша педагогикалық жоғары оқу орындарының профессор-оқытушылар құрамының кәсіби құзыреттерін жетілдіру;

2) балалардың сапалы білім алуға құқықтарын қамтамасыз ету саласындағы халықаралық құжаттарды зерделеу;

3) Қазақстандағы инклюзивті білім беру саласындағы нормативтік-құқықтық қамтамасыз ету бойынша білімді жетілдіру;

4) ЭЫДҰ талаптарына сәйкес ерекше білім беруді қажет ететін балалардың заманауи жіктемесімен таныстыру;

5) білім алушыларға психологиялық-педагогикалық қолдау көрсету, олардың ерекше қажеттіліктерін ескере отырып оқу бағдарламаларын бейімдеу мәселелері бойынша білімді жетілдіру;

6) оқытудың әмбебап дизайны мен білім беру ұйымындағы менеджмент технологияларын меңгеру;

7) инклюзивті тәжірибе аясында цифрлық технологиялардың мүмкіндіктері мен артықшылықтарын зерттеу.

Күтілетін оқу нәтижелері:

Курс аяқталғаннан кейін тыңдаушылар:

- жоғары оқу орындарында инклюзивті білім беру мәдениетін қалыптастыру, оқу үдерісінде инклюзивті тәжірибелер мен тәсілдерді қолдану мәселелері бойынша кәсіби құзыреттерінің артқанын көрсетеді;

- балалардың сапалы білім алуға құқықтарын қамтамасыз етуге бағытталған негізгі халықаралық құжаттармен және стандарттармен танысып, оларды өз тәжірибесінде қолдана алады;

- Қазақстандағы инклюзивті білім беруді нормативтік-құқықтық қамтамасыз ету саласында сенімді бағдар ұстай алады;

- ЭЫДҰ халықаралық талаптарына сәйкес ерекше білім беруді қажет ететін балалардың заманауи жіктемесін меңгеріп, ЖОО-ның білім беру бағдарламаларына ерекше қажеттіліктері бар білім алушыларға бейімделген модульдерді енгізе алады;

- жалпы білім беру ұйымдарында білім алушыларға психологиялық-педагогикалық қолдау көрсету бойынша тереңдетілген білім алады;

- инклюзивті ортаны тиімді қолдауға бағытталған оқытудың әмбебап дизайны әдістерін және білім беру ұйымдарын басқару құралдарын меңгереді;

- инклюзивті білім беру тәжірибесінде заманауи цифрлық технологиялардың мүмкіндіктері мен артықшылықтары туралы білімге ие болады.

Меңгерілген құзыреттер педагогикалық жоғары оқу орындары мен колледждердің студенттеріне арналған инклюзивті білім беру бағдарламаларын неғұрлым тиімді жүзеге асыруға мүмкіндік береді және нәтижесінде орта білім берудің қолжетімділігі мен инклюзивтілігін қамтамасыз етуге ықпал етеді.

5. Бағдарламаның құрылымы мен мазмұны

Бағдарлама 3 модульден тұрады:

Курстың оқу-тақырыптық жоспары

№	Тақырыптар	Дәріс	Практика	Тренинг	Семинар	Тестілеу	Барлығы
1	1-модуль. Инклюзивті мәдениетті қалыптастыру						
1.1.	Инклюзия философиясы: инклюзивті білім беруден инклюзивті қоғамға дейін	2	2		1		5
1.2.	Инклюзивті мәдениет ұғымы және оны қалыптастыруға әсер ететін факторлар	2	2		1		5
1.3.	Мектеп мәдениетінің негізі ретіндегі педагогтің инклюзивті құзыреттілігі	2	2			1	5
2	2-модуль. Инклюзивті саясатты дамыту						
2.1.	Балалардың сапалы білім алу құқығын қамтамасыз ету саласындағы халықаралық құжаттар	2	2			1	5
2.2.	Қазақстандағы инклюзивті білім беруді нормативтік-құқықтық қамтамасыз ету	2	2			1	5
2.3.	Қазақстанның инклюзивті саясатын барлық деңгейдегі білім беру ұйымдарында жүзеге асыру	2	2			1	5
3	3-модуль. Инклюзивті тәжірибені енгізу						
3.1.	Білім алушылардың ерекше білім беру қажеттіліктерінің жіктемесі	2	2		1		5
3.2.	Мектептегі білім алушыларға психологиялық-педагогикалық қолдау: ұйымдастыру және мазмұны	2	2		1		5
3.3.	Білім беру бағдарламаларын саралау және жекелеу қағидаттарына сәйкес бейімдеу	2	2	1			5
3.4.	Оқытудың әмбебап дизайны: икемділік пен қолжетімділік	2	2	1			5
3.5.	Білім алушыларды психологиялық-педагогикалық	2	2			1	5

	қолдау үдерісінде мектеп пен отбасының ынтымақтастығы							
3.6.	Білім беру ұйымдарында қолжетімділік пен инклюзивтілікті мониторингілеу. Инклюзивті білім беру индикаторлары	2	2			1	5	
3.7.	Білім беру ұйымындағы тиімді менеджмент	2	2		2		6	
3.8.	Инклюзивті білім беру жағдайындағы цифрлық оқыту технологиялары	2	2		1	1	6	
	Барлығы:							72

6. Оқу процесін ұйымдастыру

Педагогикалық кадрлардың біліктілігін арттыру курстары осы Бағдарлама аясында курс бойынша оқу-тақырыптық жоспарға (бұдан әрі – ОТЖ) сәйкес дәстүрлі немесе аралас форматта ұйымдастырылады.

Күндізгі және қашықтықтан оқыту курстарының ұзақтығы 72 сағатты құрайды. Бір апталық күндізгі және қашықтықтан оқыту курсы ұйымдастырылған жағдайда ОТЖ-дегі сағат саны екі есе қысқарады (36 сағат).

Осы Бағдарламаға арналған курс бойынша оқу-тақырыптық жоспарға сәйкес қашықтықтан оқыту екі оқу кезеңін қамтиды: қашықтықтан (онлайн) және өз бетінше (оффлайн) оқыту.

Күндізгі және қашықтықтан форматтағы білім беру үдерісі аясында тыңдаушылардың білімін бақылау және бағалау мақсатында келесі жұмыс түрлері өткізіледі: өзіндік жұмыс, жобалық жұмыс, қорытынды тестілеу. Өзіндік жұмысқа арналған тапсырмалар, тест тапсырмалары, жобалық жұмыстардың тақырыптары курсқа арналған оқу-әдістемелік кешенге (бұдан әрі – ОӘК) енгізілген.

Білім беру үдерісі интерактивті оқыту түрлері мен әдістерін қамтиды, оның ішінде педагогтің біліктілігін арттыру процесінің әрекеттік сипатын қамтамасыз ететін әдістер бар: дәрістер, семинарлар, практикалық жұмыстар, вебинарлар, дөңгелек үстелдер, рөлдік ойындар, топпен жұмыс, өзіндік жұмыс, нақты жағдайларды талдау, проблемалық тапсырмаларды шешу, миға шабуыл, кейс-стади, сондай-ақ вебинарлар, онлайн-форумдар, онлайн-кеңестер және курс шеңберінде тыңдаушының қашықтықтан оқыту режимінде өз бетінше оқуы.

7. Бағдарламаны оқу-әдістемелік қамтамасыз ету

Бағдарламаның оқу-әдістемелік қамтамасыз етілуі оқытудың дидактикалық жүйесінің қағидаттарына негізделеді:

- оқу материалын жүйелілікпен және логикалық бірізділікпен баяндау қағидаты;
- мазмұнның тұтастығы мен практикалық маңыздылығы қағидаты;
- оқу материалының көрнекі түрде ұсынылу қағидаты.

Курсқа арналған оқу-әдістемелік қамтамасыз ету келесі құрамдас бөліктерден тұрады:

- курстың бағдарламасы;
- курстық оқыту барысында қолданылатын әдістер мен тәсілдердің сипаттамасы;
- теориялық материалдар (презентациялар, цифрлық ресурстар);
- практикалық тапсырмалар (активитилер, кейстер, сұрақтар);
- өзіндік жұмыс тапсырмалары (бағалау критерийлері);
- кіріспе, қорытынды және қорытынды тестілеуге арналған сауалнамалар;
- негізгі әдебиеттер тізімі және қосымша материалдар мен ресурстар, интернет-ресурстар.

8. Оқу нәтижелерін бағалау

Тыңдаушылардың білімін бақылау және бағалау өзіндік жұмыс, кейстерді (жағдайлық тапсырмаларды) шешу, сауалнама, тестілеу арқылы жүзеге асырылады. Өзіндік және бақылау жұмыстарына арналған тапсырмалар, кері байланысқа арналған сауалнамалар, тест тапсырмалары курсқа арналған оқу-әдістемелік кешенге (бұдан әрі – ОӘК) енгізілген.

Тыңдаушылардың кәсіби құзыреттерінің қалыптасу деңгейін және Бағдарлама мазмұнын меңгеруін анықтау мақсатында профессор-оқытушылар құрамы әрбір тақырып шеңберінде бақылау тапсырмаларын (өзіндік жұмыстар, сауалнама парақтары және т.б.) әзірлейді, сондай-ақ қорытынды бақылау жұмысы өткізіледі.

Алынған кері байланыс негізінде лекциялар мен практикалық сабақтардың мазмұнына түзетулер енгізіледі, қосымша материалдар (құжаттар үлгілері, әдебиеттер тізімі, дидактикалық материалдар, бейнематериалдар және т.б.) іріктеледі, Бағдарламаның мазмұны бойынша қосымша түсіндіру жұмыстары жүргізіледі.

Қорытынды бақылау жұмысы келесі бағалау критерийлері бойынша бағаланады:

- жүзеге асырылмаған (дұрыс жауаптар мүлде жоқ);
- ішінара жүзеге асырылған (дұрыс жауаптар 50%-дан аз);
- ортадан жоғары деңгейде жүзеге асырылған (дұрыс жауаптар 50%-дан 70%-ға дейін);
- толық жүзеге асырылған (дұрыс жауаптар 70–100% аралығында).

Қорытынды тестілеуден өту және біліктілікті арттыру курсы сәтті аяқтау үшін кемінде 70% дұрыс жауап жинау қажет. Қорытынды бақылау жұмысының нәтижелері бойынша курстан кейінгі сүйемелдеу кезеңінде консультациялық жұмыстың мазмұны жоспарланады.

9. Курстан кейінгі қолдау

Орта білім беру ұйымдарының әдіскерлері мен педагогтеріне курстан кейінгі сүйемелдеу келесі бағыттар арқылы жүзеге асырылады:

1. болашақ педагогтерді даярлау бағдарламаларына инклюзивті білім берудің негізгі аспектілерін енгізу бойынша жекелеген кеңестер беру, түрлі байланыс құралдары (электрондық пошта, мессенджерлер, әлеуметтік желілер (Facebook, WhatsApp және т.б.) арқылы онлайн іс-шаралар ұйымдастыру;

2. білім беру ұйымдарының басшылары мен орынбасарларын аттестаттауға дайындау барысында әдістемелік қолдау көрсету;

3. білім беру ұйымдарының басшылары мен орынбасарларын конференциялар, семинарлар, вебинарлар, дөңгелек үстелдер жұмысына тарту;

4. облыстық және республикалық басылымдарда, бұқаралық ақпарат құралдарында (мүмкіндігінше авторлық бірлестікте) мақалалар жариялау.

10. Негізгі және қосымша әдебиеттер тізімі

Негізгі әдебиеттер:

1. Қазақстан Республикасының Конституциясы. Конституция 1995 жылғы 30 тамызда республикалық референдумда қабылданды. URL: https://adilet.zan.kz/rus/docs/K950001000_/compare

2. «Білім туралы» Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі № 319-III Заңы. URL: https://adilet.zan.kz/rus/docs/Z070000319_/compare

3. «Қазақстан Республикасындағы Бала құқықтары туралы» Қазақстан Республикасының 2002 жылғы 8 тамыздағы N 345 Заңы. URL: https://adilet.zan.kz/rus/docs/Z020000345_/compare

4. «Мүмкіндігі шектеулі балаларды әлеуметтік және медициналық-педагогикалық түзеу арқылы қолдау туралы» Қазақстан Республикасының 2002 жылғы 11 шілдедегі N 343 Заңы. URL: https://adilet.zan.kz/rus/docs/Z020000343_/compare

5. «Қазақстан Республикасының Әлеуметтік Кодексі» Қазақстан Республикасының 2023 жылғы 20 сәуірдегі № 224-VII ҚРЗ Кодексі. URL: <https://adilet.zan.kz/rus/docs/K2300000224/compare>

6. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне инклюзивті білім беру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының 2021 жылғы 26 маусымдағы № 56-VII ҚРЗ Заңы. URL: <https://adilet.zan.kz/rus/docs/Z2100000056/compare>

7. «Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта және жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім Министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы № 348 Бұйрығы. URL: <https://adilet.zan.kz/rus/docs/V2200029031/compare>

8. «Педагог лауазымдарының үлгілік біліктілік сипаттамаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2009 жылғы 13 шілдедегі № 338 Бұйрығы. URL: https://adilet.zan.kz/rus/docs/V090005750_/compare

9. «Ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалау қағидаларын бекіту туралы» ҚР Білім және ғылым министрінің 2022 жылғы 12 қаңтардағы № 4 бұйрығы. URL: <https://adilet.zan.kz/rus/docs/V2200026618/compare>

10. «Мектепке дейінгі, орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі, қосымша білім беру ұйымдарында психологиялық-педагогикалық сүйемелдеу қағидаларын бекіту туралы» ҚР Білім және ғылым министрінің 2022 жылғы 12 қаңтардағы № 6 Бұйрығы. URL: <https://adilet.zan.kz/rus/docs/V2200026513/compare>

Қосымша әдебиет:

1. 2002. CSIE. Booth T. and Ainscow M. Index for Inclusion. Developing learning and participation in schools.

2. A guide for ensuring inclusion and equity in education / UNESCO. 2017. URL: <http://unesdoc.unesco.org/images/0024/002482/248254E.pdf>

3. Методические рекомендации по организации процесса обучения в условиях инклюзивной среды в рамках 12-летнего образования в начальной школе – Нур-Султан: НАО имени И. Алтынсарина, 2021. – 720 с.
4. Методические рекомендации по итогам проведения мониторинга по психолого-педагогическому сопровождению обучающихся в организациях среднего образования. – Нур-Султан: НАО имени И. Алтынсарина, 2021. –2136 с.
5. Рамка инклюзивного образования в Республике Казахстан / Г. Ногайбаева, С. Жумажанова, Е. Коротких. – Астана, АО ИАЦ, 2017 – 185 с.
6. Students with Disabilities, Learning Difficulties and Disadvantages. ISBN 978-92-64-02762-6. OECD, 2007
7. Руководящие принципы политики в области инклюзивного образования. Опубликовано Организацией Объединенных Наций по вопросам образования, науки и культуры. © ЮНЕСКО 2009 г.
8. Бут Т., Эйнскоу М. Показатели инклюзии: практ. пособие / под ред. М. Вогана; пер. с англ. И. Анিকেева; науч. ред. Н. Борисова; под общ. ред. М. Перфильевой. М.: РООИ «Перспектива», 2007. 124 с.
9. Алехина С.В. Инклюзивное образование: история и современность [текст: электронный ресурс]: учебно-методическое пособие/ С.В. Алехина. – М.: Педагогический университет «Первое сентября», 2013.-33 с.
10. Митчелл Д. Эффективные педагогические технологии специального и инклюзивного образования [текст: электронный ресурс]: главы из книги/ авт. пр. Д.Митчелл, перев. с англ.: И.С. Аникеев, Н.В.Борисова. – М. : РООИ «Перспектива», 2011. – 139 с. : ил.
11. Самсонова Е.В. Основные педагогические технологии инклюзивного образования [текст: электронный ресурс]: учебно - методическое пособие/Е.В. Самсонова, Т.П. Дмитриева, Т.Ю. Хотылева. – М.: Педагогический университет «Первое сентября», 2013. —36 с.
12. Инклюзивное образование. Выпуск 1 [текст:электронный ресурс]: сборник / сост.: С.В.Алехина, Н.Я.Семаго, А.К.Фадина. – М.: Центр «Школьная книга», 2010. — 272 с.
13. Хитрюк В. В. Основы инклюзивного образования [Электронный ресурс] : учеб.-метод. комплекс / В. В. Хитрюк, Е. И. Пономарёва. — Барановичи : РИО БарГУ, 2014.
14. Резюме Всемирного доклада по мониторингу образования, 2020 г. Инклюзивность и образование: для всех означает для всех. Париж, ЮНЕСКО. URL: <http://bit.ly/2020gemreport>